



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 18/04-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. januára 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. K. Ö., bytom B., a MUDr. E. Ö., bytom K., vo veci porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Komárne v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 118/02 a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2 To 99/03 z 19. júna 2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť Mgr. K. Ö. v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Komárne v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 118/02 **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

2. Sťažnosť Mgr. K. Ö. a MUDr. E. Ö. vo zvyšnej časti **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. októbra 2003 doručená sťažnosť Mgr. K. Ö., B., toho času K. (ďalej aj „sťažovateľ v prvom rade“), a MUDr. E. Ö., bytom K. (ďalej aj „sťažovateľka v druhom rade“), vo veci porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) uznesením Okresného súdu v Komárne (ďalej aj „okresný súd“) sp. zn. 2 T 118/02 zo 16. apríla 2003, ako aj postupom okresného súdu v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 118/02 a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 To 99/03 z 19. júna 2003. Na základe výzvy ústavného súdu sťažovatelia doplnili uvedenú sťažnosť z 13. októbra 2003 podaniami zo 16. decembra 2003 a z 18. decembra 2003.

K porušeniu označených práv malo podľa obsahu sťažnosti dôjsť tým, že okresný súd na hlavnom pojednávaní vo veci trestného stíhania sťažovateľa v prvom rade pre trestný čin útoku na verejného činiteľa podľa § 155 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona konanom 16. apríla 2003 o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom v prvom rade proti predsedovi senátu rozhodol tak, že predseda senátu okresného súdu nie je vylúčený z vykonávania úkonov v trestnom konaní sťažovateľa v prvom rade. Sťažovateľ podal proti uvedenému uzneseniu okresného súdu sťažnosť, ktorú doplnil a odôvodnil v podaniach zo 17. apríla 2003 a z 31. mája 2003. Krajský súd uznesením sp. zn. 2 To 99/03 z 19. júna 2003 sťažnosti sťažovateľa v prvom rade nevyhovел a jeho námietku zaujatosti voči predsedovi senátu okresného súdu posúdil ako neopodstatnenú.

Podľa obsahu listín, ktoré sťažovateľ v prvom rade k sťažnosti pripojil (kópie napadnutých uznesení okresného súdu a krajského súdu, kópie podaní sťažovateľa v prvom rade zo 17. apríla 2003 a z 31. mája 2003), namietal sťažovateľ v prvom rade zaujatosť predsedu senátu okresného súdu z dôvodu, že v deň konania hlavného pojednávania

(16. apríla 2003) pred vyvolaním uvedenej trestnej veci „*sa prokurátor nachádzal v pojednávacej miestnosti, čo je zaznamenané aj v zápisnici o pojednávaní (...)*“ Sťažovateľ v prvom rade v tejto súvislosti poukázal na § 11 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 66/1992 Zb. o Spravovacom poriadku pre okresné a krajské sudy v znení neskorších predpisov, ktorý podľa neho predseda senátu „*sústavne ignoruje*“. Sťažovateľ v prvom rade taktiež namietal „*počas pojednávania mi nedovolil radiť sa so svojim obhajcom a ísť za ním, čo považuje za prechádzku a rušenie pojednávania. Vyhráža sa mi poriadkovou pokutou. Týmto a takto mi zabraňuje v účinnej obrane (...)* Na objasnenie skutku mi nedovolí klásť otázky svedkom s tým, že nesúvisia s predmetom prejednávania skutku, čo nie je pravdou. (...) Moje námietky proti obsahu zápisnice z pojednávania ignoruje, neprotokoluje a neopraví výpoveď tak, aby bola zrozumiteľná“.

Podľa sťažovateľa v prvom rade krajský súd relevantne nevyvrátil jeho námietky a argumenty v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu zo 16. apríla 2003, čím potvrdil (de facto) ich dôvodnosť, a tým aj zaujatosť súdu.

Vo vzťahu k samotnému postupu okresného súdu v predmetnej trestnej veci (sp. zn. 2 T 118/02) sťažovateľ v prvom rade uviedol, že mu nebolo umožnené na hlavnom pojednávaní klásť otázky poškodenému, okresný súd neakceptoval jeho návrhy na doplnenie dokazovania v podaniach z 21. septembra 2002 a z 18. apríla 2002 a nevysporiadal sa ani s jeho stanoviskom z 3. marca 2003 k znaleckému posudku vypracovanému v rámci konania.

Okresný súd tak podľa sťažovateľa „*protizákonným postupom účelovo zabránil uplatňovaniu práv obžalovaného v zmysle Tr. poriadku ako aj rovnosti strán pred súdom garantovaných Ústavou SR aj medzinárodnými dohovormi*“.

Sťažovateľka v druhom rade namietala, že „*všeobecné sudy*“ nepripustili jej vstup do konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 118/02 ako poškodenej aj napriek tomu, že uplatnila nárok na náhradu škody „*na jej motorovom vozidle, na ktoré zaútočil policajt so zbraňou a poškodil ho*“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu nie je ústavný súd súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať

podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03).

Pokiaľ ide o sťažovateľom v prvom rade vznesenú námietku zaujatosti predsedu senátu okresného súdu v konaní sp. zn. 2 T 118/02, v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov. V právomoci ústavného súdu preto bolo iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci všeobecného súdu (v danom prípade krajského súdu, proti rozhodnutiu ktorého nie je prípustný ďalší riadny opravný prostriedok) v súvislosti s rozhodnutím o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 T 118/02 zo 16. apríla 2003 o námietke zaujatosti voči predsedovi senátu sú zlučiteľné s označenými článkami ústavy, listiny a Dohovoru.

Vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 T 118/02 zo 16. apríla 2003 sa sťažovateľ v prvom rade mohol domáhať ochrany svojich práv využitím opravného prostriedku (sťažnosti) pred všeobecným súdom (čo aj využil).

Krajský súd uznesením sp. zn. 2 To 99/03 z 19. júna 2003 sťažnosť sťažovateľa v prvom rade proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 T 118/02 zo 16. apríla 2003 podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nedôvodnú. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol : *«Ako vyplýva z obsahu spisu, na Okresný súd v Komárne bola dňa 2. 7. 2002 podaná obžaloba na K. Ö., podľa ktorej sa mal dopustiť trestného činu útoku na verejného činiteľa (...) Predmetnú obžalobu začal prejednávať senát v zložení predsedu senátu JUDr. T. Š. a členov senátu O. Š. a Dr. I. V. dňa 30. 9. 2002, pričom predseda senátu vyzval obžalovaného, aby si sadol na lavicu obžalovaných a nie vedľa obhajkyne s upozornením za akých podmienok sa môže s ňou radiť. Na to obžalovaný vzniesol proti predsedovi senátu námietku zaujatosti s tým, že keď existuje prezumpcia nevinoty, prečo musí sedieť na lavici obžalovaných (čl. 341). O uvedenej námietke rozhodol senát uznesením tak, že predseda senátu JUDr. T. Š. nie je vylúčený z vykonávania úkonov*

trestného konania v tejto veci, pričom sťažnosť obžalovaného proti tomuto uzneseniu krajský súd dňa 5. 12. 2002 ako nedôvodnú zamietol (čl. 365). Na ďalšom hlavnom pojednávaní po vypočutí svedka J. F., člena Mestskej polície, obžalovaný opätovne vzniesol námietku zaujatosti voči predsedovi senátu, že prokurátor bol v pojednávacej miestnosti pred pojednávaním a mohol tak ovplyvniť senát. O tejto námietke rozhodol senát tak, ako je vyššie uvedené. Neobstojí námietka sťažovateľa, že predseda senátu je voči nemu zaujatý keď ho vyzval, aby si sadol na lavicu obžalovaných a nie vedľa obhajkyne, s ktorou sa chcel radiť počas hlavného pojednávania, pretože takto postupoval v súlade s ustanovením uvedeným v § 203 Tr. por. A pre takéto konanie nemožno mať u neho pochybnosť o nezaujatosti v rozhodovaní (...) Naviac predseda senátu je povinný viesť hlavné pojednávanie tak, aby nebolo zdržiavané výkladmi nevzťahujúcimi sa k prejednávanej veci, a len s jeho súhlasom môže obžalovaný klásť otázky (§§ 203, 215 Tr. por.). Napokon sudca je pri výkone svojej funkcie povinný odmietnuť akýkoľvek zásah, nátlak, vplyv alebo žiadosť, musí vystupovať nezaujato k stranám a k účastníkom konania pristupovať bez predsudkov (§ 30 ods. 2 písm. b), d) Zák. o sudcoch a prísediach č. 385/2000 Z. z.). Pokiaľ ide o prítomnosť prokurátora v pojednávacej miestnosti pred začatím hlavného pojednávania, aj keď je pravdou, že je to neprípustné (§ 11 Vyhl. Č. 66/92 Zb.), nemožno len z tohto faktu, bez uvedenia konkrétnej skutočnosti vyvodiť záver, že tým prokurátor ovplyvnil senát. Napokon predseda senátu to vysvetlil v písomnom vyjadrení (čl. 399) tak, že prokurátor bol v pojednávacej miestnosti v dôsledku odročovania veci predchádzajúcej tomuto hlavnému pojednávaniu, ktoré začalo o 12,30 hod. (čl. 388). Preto ani túto námietku obžalovaného krajský súd neuznal za dôvodnú. Záverom krajský súd poznamenáva, že trestný poriadok v citovanom ustanovení predpokladá vylúčenie uvedených orgánov z vykonávania úkonov trestného konania, ak možno mať pochybnosť o ich nezaujatosti pre ich pomer k prerokovávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka. Uvedenú pochybnosť o nezaujatosti treba preukázať do tej miery, aby bolo reálne možné ju posúdiť (...) Vyslovovať pochybnosť o nezaujatosti predsedu senátu v dôsledku procesných úkonov, ktoré vykonal v súlade s Trestným poriadkom nie je namieste (bliži sa k technickej obštrukcii konania okresného súdu). Ani prípadný všeobecný odkaz na „osobné skúsenosti“ s pôsobením predsedu senátu v minulosti nie je v tomto smere preskúmateľným argumentom, bez uvedenia konkrétnych skutočností. (...)»

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s týmto rozhodnutím krajského súdu a jeho právnym názorom uvedeným v napadnutom uznesení, teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení v jeho veci.

Z citovaného rozhodnutia krajského súdu je podľa názoru ústavného súdu zjavné, že tento sa zaoberal námietkami sťažovateľa. Z jeho záverov nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Ústavný súd sa vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nedomnieva, že by skutkové alebo právne závery všeobecných súdov v predmetnej veci bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s označenými článkami ústavy, listiny a Dohovoru (najmä vo vzťahu k základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a vo vzťahu k právu na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru).

Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že účinky výkonu právomoci krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné so sťažovateľom označenými právami podľa ústavy, listiny a dohovoru, sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 2 výrokovej časti rozhodnutia).

Sťažovateľ v prvom rade v sťažnosti ďalej namietal, že mu nebolo umožnené na hlavnom pojednávaní klásť otázky poškodenému, okresný súd neakceptoval jeho návrhy na doplnenie dokazovania a nevysporiadal sa ani s jeho námietkami týkajúcimi sa znaleckého dokazovania v predmetnej veci.

Zo skutočností uvedených sťažovateľom v prvom rade v sťažnosti je zrejmé, že konanie v trestnej veci, v ktorej je stíhaný pre trestný čin útoku na verejného činiteľa podľa § 155 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona, stále prebieha a vec v súčasnosti prejednáva a rozhoduje o nej Okresný súd Komárno ako súd prvého stupňa. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti poskytuje ústavnú ochranu podľa čl. 127

ods. 1 ústavy rozhodovaním o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb len za podmienky, že o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ v prvom rade je však oprávnený nedostatky v postupe okresného súdu v súvislosti s dokazovaním, ako aj nesprávne alebo nedostatočné objasnenie skutkového stavu v predmetnej veci namietat' (§ 33 ods. 1 a ods. 3 v spojení s § 12 ods. 1 a ods. 8 Trestného poriadku) priamo v trestnom konaní pred okresným súdom a v prípade ich neakceptovania aj prostredníctvom odvolania (§ 245 až 265 Trestného poriadku) pred súdom odvolacím. Ochrany svojich základných práv a slobôd, pokiaľ ide o postup okresného súdu pri dokazovaní, sa teda sťažovateľ v prvom rade môže domáhať využitím prostriedkov, ktoré mu priznáva Trestný poriadok, pred všeobecnými súdmi (čl. 142 ods. 1 ústavy).

S ohľadom na uvedené dôvody ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (bod 1 výrokovej časti rozhodnutia).

Sťažovateľka v druhom rade v sťažnosti namietala, že jej nebol umožnený „*vstup do konania*“ vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 118/02 ako poškodenej aj napriek tomu, že nárok na náhradu škody riadne uplatnila.

Sťažovateľka v druhom rade v konaní pred ústavným súdom tvrdí, že uplatnila nárok na náhradu škody „*na jej motorovom vozidle, na ktoré zaútočil policajt so zbraňou a poškodil ho*“.

Podľa § 43 ods. 1 Trestného poriadku poškodený je osoba, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda, alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva alebo slobody. Poškodený má právo v prípadoch uvedených v tomto zákone sa vyjadriť, či súhlasí s trestným stíhaním, má právo uplatniť nárok na náhradu škody, robiť návrhy na vykonanie dôkazov alebo na ich doplnenie, nazerať do spisu a oboznámiť sa so spisom, zúčastniť sa na hlavnom pojednávaní

a na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní, vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, má právo záverečnej reči a právo podávať opravné prostriedky v rozsahu vymedzenom týmto zákonom. Práva preštudovať spis sa môže poškodený výslovne vzdať.

Podľa § 43 ods. 2 prvej vety Trestného poriadku poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola trestným činom spôsobená, je oprávnený tiež navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu.

Predmetom konania na okresnom súde je obžaloba na sťažovateľa v prvom rade (manžela sťažovateľky v druhom rade) podaná 2. júla 2002, podľa ktorej sa mal dopustiť trestného činu útoku na verejného činiteľa podľa § 155 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona v podstate na tom skutkovom základe, že 26. marca 2002, mal na vyhradenom parkovisku odmietnuť príslušníkovi mestskej polície predložiť doklad oprávňujúci na parkovanie a po výzve, aby ho nasledoval na mestskú políciu, mal naštartovať vozidlo a naraziť ním do uvedeného príslušníka mestskej polície, ktorý po páde na zem utrpel zranenie, ktoré si vyžiadalo jednorazové ošetrenie. Sťažovateľka v druhom rade podľa svojho vlastného tvrdenia uplatnila nárok na náhradu škody proti osobe, ktorá nemá postavenie obžalovaného v predmetnom konaní, a to na základe tvrdeného protiprávneho konania, ktoré nie je predmetom obžaloby v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 2 T 118/02. K porušeniu základných práv sťažovateľky spôsobom uvedeným v sťažnosti preto nemohlo dôjsť.

Z týchto dôvodov bolo potrebné sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú (bod 2 výrokovej časti rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2004

